

2016-11-07

Kommunstyrelsen

Yttrande över betänkande av 2015 års vallagsutredning: *Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten*

Regeringen beslutade 29 oktober 2015 att tillkalla en särskild utredning med uppdrag att lämna förslag till hur omval ska kunna genomföras snabbare än i dag och föreslå förändringar i fråga om hur valesdlar tillhandahålls i anslutning till röstmottagningsställen.

Hudiksvalls kommun har utsetts till remissinstans för betänkandet. Remissvaret ska ha inkommit till Justitiedepartementet senast 27 januari 2017.

I korthet innehåller betänkandet förslag enligt följande:

Snabbare omval

Ett omval innebär en omfattande process som i stort motsvarar genomförande ett ordinarie val och bör alltid hållas så snart det är praktiskt möjligt och lämpligt.

Utredningen föreslår att det införs bestämmelser i vallagen som innebär att **ett parti inte ska kunna göra en särskild anmälan om deltagande i ett omval**. Detta innebär att samma förutsättningar gäller vid omval som vid ordinarie val och endast de partier och kandidater som ställde upp i ett val får delta i händelse av omval. Samma valesdlar skulle kunna användas och administrationen kring anmälnings- och registreringsförfarande skulle minska.

Vid omval ska **röstkortet vara väljarna till handa senast tio dagar före valdagen**, enligt nuvarande ordning ska röstkortet vara väljarna till handa senast 18 dagar före valdagen.

Utredningen föreslår också bestämmelser som innebär att **omval ska hållas så snart det kan ske och senast inom tre månader efter beslut om omval**.

Enligt nuvarande bestämmelser ska resultatet av riksdagsval och val till Europaparlamentet tillkännages genom en kungörelse, medan valresultatet för landstings- och kommunval offentliggörs genom att protokoll läggs fram för granskning. Förslaget är att, hela **valresultatet offentliggörs genom att protokollet läggs fram för granskning**, vid omval.

Kommunledningsförvaltningen

Överklagande av ett valresultat lämnas idag till den myndighet som har meddelat beslutet, som sedan ska kungöra samtliga överklaganden, överlämna dem till valprovsningsnämnden och yttra sig över dessa. Detta anses som en ineffektiv ordning, då Valprovsningsnämndens handläggning inte kan starta direkt.

Förslaget är att **överklagandena ges in direkt till Valprovsningsnämnden** och att nämnden kan avgöra vilket underlag som behövs för provningen. Allmänhetens rätt att yttra sig över överklagandena tas bort.

Förstärkt skydd för valhemligheten

Väljarna ska vara garanterade skydd mot att ingen bestämmer vad någon annan ska rösta på och att ingen utsätts för yttre påverkan under röstningen. Väljare ska inte vara tvungna att visa eller tala om hur de röstat. Det ska inte heller gå att ta reda på hur någon har röstat.

Utredningen har visat att kravet på att val ska vara fria och hemliga i stort är tillgodosett genom nuvarande valsystem, men kan förbättras.

Förslaget innebär att valsedlar ska tillhandahållas genom att de placeras innanför valskärmarna vilket ställer krav på andra valskärmar än de som används idag.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018, och tillämpas första gången inför och vid ordinarie val i september 2018.

Yttrande

Utredningens förslag om snabbare omval tillstyrks helt. Det är bra att man förenklar administration och genomförande för att kunna genomföra ett omval så snart som det bara går. Förutsättningarna bör ju vid ett omval vara så lika det ordinarie valet som möjligt utan att riskera att valdeltagande minskar eller ett säkert genomförande.

När det gäller utredningens förslag om förstärkt skydd för valhemligheten, har utredningen bedömt att valen i stort sett tillgodosett kraven på att vara fria och hemliga.

Den förbättring utredningen föreslår med att valsedlar ska finnas innanför valskärmen är både omständlig, kräver fler röstmottagare och innebär betydligt ökade kostnader.

Det måste finnas möjligheten för röstmottagare att hålla uppsikt och kontrollera ordningen vid röstmottagningsstället i allmänhet och bland valsedlarna efter varje väljare, i synnerhet. Detta innebär att det finns risk för att uppstår väntetider och köbildning.

Ett annat problem är utrymmet innanför valskärmarna. Ska alla partier ha utrymme för sina valsedlar bakom varje skärm? Ska dessa också kollas, av vem i så fall? Om ett

partis valsedlar tar slut bakom någon skärm, vem har då ansvaret för det? En väljare ska kunna lita på att utbudet av valsedlar är komplett och att det är lätt att hitta bland dem. Idag ansvarar ju partierna själva för att deras valsedlar finns på varje röstmottagningsställe, och alla har tillgång till alla tillgängliga valsedlar.

Vi anser att det är flera av dessa frågor som inte är utredda.

Det blir betydligt ökade kostnader med inköp av nya valskärmar till alla valdistrikt och med ökad bemanning.

En översiktlig och analys för Hudiksvalls del:

En ökad kostnad med minst 300 000 kronor.

63 skärmar (21 valdistrikt, tre skärmar per distrikt, handikappanpassade dvs höj- och sänkbara, samt med utrymme för alla valsedlar.)

44 extra röstmottagare (2 per distrikt)

Vi anser att en förstärkning av skydd för valhemligheten kan tillgodoses genom ökad utbildning och information till röstmottagare och väljare.